

УДК: 336.648

Книш Богдана,*студентка Національного університету "Острозька академія"**Науковий керівник:**к. е. н., доц. Кривицька О. Р.*

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ПІДХОДІВ ДО КЛАСИФІКАЦІЇ ПОЗИКОВОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

На сучасному етапі розвитку економіки України ефективне функціонування суб'єктів господарювання неможливе без залучення позикових коштів. Позиковий капітал характеризує залучені для фінансування розвитку підприємства на зворотній основі грошові кошти або інші майнові цінності. Всі форми позикового капіталу являють собою фінансові зобов'язання, що підлягають погашенню в певний термін [4, с. 32].

Існують два головних об'єктивних чинника існування позикових коштів на підприємстві в капіталі суб'єкта господарювання: 1) розбіжність термінів виготовлення продукції (робіт, послуг), передання її споживачеві і надходження оплати обумовлює тимчасове переривання грошового потоку підприємства, що означає розриву у наявності оборотних коштів; 2) економічне зростання вимагає розширення або модернізації виробничої бази з відповідним рівнем капіталомісткості проєктів, що, як правило, одним самофінансуванням не можливо повністю забезпечити [3, с. 58].

Для повної характеристики позикового капіталу підприємства та наслідків його використання важливим етапом є дослідження його класифікації, що зумовлене тим, що кожному виду позикового капіталу притаманна своя система облікового відображення, методи оцінки, аналізу, господарського контролю та управління, а також визначення напрямів використання капіталу зумовлені здійсненням господарської діяльності.

Слід зазначити, що під категорією класифікація в дослідженні розуміється процес виокремлення певної ознаки відповідно до якої буде диференціюватися позиковий капітал.

Для дослідження видів позикового капіталу підприємства здійснимо порівняльну характеристику підходів таких авторів, як О. О. Терещенко та Г. І. Філіна.

Таблиця 1

Підходи щодо класифікації позикового капіталу підприємства

Класифікаційна ознака	Вид позикового капіталу
Терещенко О. О.	
Строковість	<ul style="list-style-type: none"> – короткостроковий позиковий капітал; – довгостроковий позиковий капітал.
Капіталодавець	<ul style="list-style-type: none"> – банки та інші фінансово-кредитні інститути; – постачальники та клієнти; – власники; – персонал; – держава.
Умови одержання	<ul style="list-style-type: none"> – згідно з кредитним чи іншим договором; – за відсутності договору.
Цілі використання	<ul style="list-style-type: none"> – здійснення інвестицій; – поповнення оборотних активів.
Форми залучення	<ul style="list-style-type: none"> – грошові кошти: – національна валюта; – іноземна валюта; – валютний фіксинг; – товарна форма.
Забезпечення	<ul style="list-style-type: none"> – забезпечені заставою (майном, майновими правами, цінними паперами); – гарантовані (банками, фінансами чи майном третьої особи); – з іншим забезпеченням (поруचितельство, свідоцтво страхової організації)- – незабезпечені.
Плата за користування капіталом	<ul style="list-style-type: none"> – виплата процентів: – фіксована процентна ставка; – плаваюча процентна ставка; – без процентів.
Порядок погашення	<ul style="list-style-type: none"> – одноразовий платіж; – багаторазові платежі; – з регресією платежів.
Фліна Г. І.	
Термін залучення	<ul style="list-style-type: none"> – на короткостроковий період; – на довгостроковий період.

Джерелами залучення	<ul style="list-style-type: none"> – залучені з зовнішніх джерел на кредитному та фондовому ринках; – залучені з внутрішніх джерел підприємства у формі поточних зобов'язань; за розрахунками
Мета залучення	<ul style="list-style-type: none"> – забезпечення відтворення необоротних активів; – поповнення оборотних активів; – інші господарські або соціальні потреби.
Метод залучення	<ul style="list-style-type: none"> – позики на кредитному ринку; – позики на ринку цінних паперів; – позики на товарному ринку.
Форма залучення	<ul style="list-style-type: none"> – у грошовій формі (фінансовий кредит); – у товарній формі (фінансовий лізинг, комерційний кредит); – у формі нематеріальних активів.
Форма забезпечення	<ul style="list-style-type: none"> – забезпечені заставою (закладом або іпотекою); – забезпечені гарантією або поручительством – не-забезпечені.
Метод оплати позики	<ul style="list-style-type: none"> – ставка відсотка; – дисконтна ставка відсотка; – товарна форма оплати.
Метод погашення	<ul style="list-style-type: none"> – одноразовим платежем; – періодичними рівномірними виплатами; – нерівномірними частинами (регресія платежів).

Джерело [2, с. 236; 3 с. 60 – 61].

Отже, можемо відмітити, що Терещенко О. О. і Філіна Г. І. у своїх дослідженнях підходять до класифікації позикового капіталу з різних точок зору та виділяють свої ознаки, хоча можна відмітити наявність однакових класифікаційних ознак таких як: строковість (термін залучення), форма забезпечення, порядок (метод) погашення.

Слід також зазначити, що існує група авторів, таких як Д. Н. Левин, К. Г. Денисова, Т. І. Вуколова, А. В. Антонова, В. М. Шелудько, І. Дзєбко, які характеризуючи види позикового капіталу, на відміну від інших науковців, не виділяють класифікаційних ознак [1].

Отже, дослідження класифікації позикового капіталу підприємства є досить важливим етапом його вивчення. Відсутність серед науковців єдиного підходу до бачення видів позикового капіталу лише актуалізує його як об'єкта наукових досліджень та розширює спектр проблематики.

Література:

1. Зеленіна О. О. Класифікація позикового капіталу підприємства для цілей бухгалтерського обліку / О. О. Зеленіна. – Вісник ЖДТУ № 2 (52). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nbu.gov.ua/portal/Soc.../19.pdf.
2. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : [навч. посібник] / О. О. Терещенко. – К. : КНЕУ, 2003. – 554 с.
3. Філіна Г. І. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : [2-ге вид., перероб. та допов.]. – [навч. посіб.]. – К: Центр учбової літератури, 2009. – 320 с.
4. Фінансовий менеджмент : [конспект лекцій]. – [укладачі: О. О. Захаркін, Л. С. Захаркіна]. – Суми: СумДУ, 2010. – 156 с.